

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homo Christianus In Sua Lege Institutus. Sive Discursus Morales

Quibus Totum Hominis Christiani Officium Explicatur; Quídq̄ue is fugere,
quid agere debeat, quàm exactissimè traditur

Segneri, Paolo

Augustæ Vindelicorum, Anno M.DCCXII.

VD18 90637038

Discursus XI. De Præcepto sanctificandi dies festos. Ostenditur primo loco,
inter Christianos dies festos jam minimè festos esse, vel quia plerique
illorum non remouent impedimenta ad eos ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51633](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51633)

XXIII. Tandem Christus, postquam in cælum suspexit, atque ingemuit, infelicis etiam illius muti linguam beneficâ manu tetigit. Agite, ut & vobis hic favor obtingat. Agite, ut vestram etiam linguam crebro tangeret Christus, sæpe divinum ad Epulum accumbendo, eo vobis sine singulariter proposito, ut hoc mediocre malum longè gravissimum, linguæ inquam abulum tam noxium: & ipso disceretis usu, quanta vi polleat Caro illa innocentissima Agni, labis omnis expertis, ad persanandam linguam lubricam, sic ut deinceps de vobis quoque verè dici possit; *Et loquebatur rectè.* Qui antea nec quatuor quidem verba proferre nôrat, quin ipso se Dæmone deteriore demonstraret (nam etsi hic vicibus innumeris ad homines fallendos mendacia hæc sua affirmâsse nescitur) qui inquam linguâ erat tam effreni, ut vel Luciferum sacrilegâ linguæ libertate vinceret, hunc mutarum in me-

lius audire erit non nisi ea loquentem, quæ Christianum decent, nec aliis utentem res affirmandi formulis, quàm quas à Christo docti sumus: *est est, non non*: Jamque illud habebit persuasissimum, quòd quidquid *his abundantius est, à malo est*: à malo inquam aut vitii proprii, irreverentia in Deum, aut ab alieno, tarditatis in credendo. O quàm rectè, quisquis talis est, linguâ suâ utitur! servit hæc ipsi non ad aliud, quàm ad id, ad quod sui viris illustribus & Vasallis nobilibus enses, ad propugnandum inquam Domini & Principis sui honorem; non verò ad illum Imminuendum. Ille idem Deus & Servator, cujus opera nostrorum normam esse decet & regulam, ille, inquam, ipse eadem in vobis etiam nunc denuo operetur prodigia, ut nemo non vestrùm dignus evadat beatitatis illius verè magnæ, quanta est, *Ecclii. 24. 1.* non peccare linguâ. *Beatus vir, 24. 1.* *qui non est lapsus verbo ex ore suo.*

DISCURSUS XI.

De Præcepto sanctificandi dies Deo sacros.

Superbus ille damnatorum spirituum Coryphæus, qui inde à principio conatus est Altissimo Deo similis evadere, ipso subinde

illo nisu suo ambizioso, geminando imperum, quo præceptum in oreum actus est, jam non id agit tantum, ut similis Deo habeatur, ut olim, sed ut illo major ac superior. Quare cum Deus, tanquam debitum tot nominibus tributum à mortu-

mortalibus exigat certorum dierum ferias, in id nefarius ille incumbit, ut tollat Deo penitus honoris & observantiae debitæ tributum, sibi que arroget: hinc conjuratis in divini honoris extirpationem sociis istud promulgat imperium: *Quiescere faciamus omnes dies festos DEI à terra.* Id agamus Socii, ut feriat dies non jam DEO, sed nobis facti sint. Atque utinam verè dici posset, frustra illorum conatus esse! Sed si dicere volumus quod res est, facteri oportebit, nimio plus ista hodie ipsâ inter Christi assecclas fieri, quibus feriat potè non sunt, quia facti non sunt. De hac functâ rerum perturbatione hodie differere constitui, id unicè desiderans, ut tandem vos inducam, ad datam tam perfidè Dæmoni fidem sanctâ perfidâ violandam, & debita diebus sacris DEO obsequia præstanda.

II.

II. Ut nullus est locus, qui Deo ob ejus Imensitatem non debeat, sic momentum est nullum, quod non æternitatis titulo eidem sit debitum: quare si ad palam ostendendum cunctis hoc locorum dominium certa sibi quædâ servavit, uni suo honori destinata, & templâ in iis erigi voluit; par utique erat, ut eodem modo ad temporum omnium dominium demonstrandum certa quædam servaret sibi, dièsque nonnullos uni suo cultui & venerationi factos esse vellet. Hoc fundamento nititur, quod tercio loco in Mosaicis illis tabulis Imperatur, ut sanctificemus dies à DEO designatos.

R. P. Segneri Christi, Instr. Tom. I.

Præceptum enim vero æquissimum & omni reverentiâ, omni obedientiâ dignum, geminâ simul præstantissimâ Naturâ & Ecclesiasticâ lege inculcatum.

III. Naturalis lex imperat, ut cum operibus nostris singulis, quæ quidem majoris momenti sunt, certi destinati sint dies, Religionis etiam negotia suos sibi vindicarent, quibus Animus religiosius quàm aliis DEUM coleret, & rem ipsam studiosius ac solentius ageret.

IV. Hos dies, quos Natura certos non designarat, Ecclesia subinde suo imperio definit. Ex horum imprimis numero vult esse omnes Dominicos, eâ causâ, quia Dominico initium Mundi condendo factum est; dein, quia hanc ipsam diem natalem Redemptor noster in terris habuit, hac è tumulo redivivus prodit, hæc Spiritum Sanctum, quem pollicitus erat, misit, His deinde, si varios alios Ecclesia anni decursu adjungit, id inde est, quod desideret, & crebrius, & ardentius Fideles sua Majestati illi infinitæ obsequia, cultumque peculiarem impendere.

V. Ut autem ad usum & exercitationem ipsam præcepti, quod explicare constitui, propius accedam, dico; idem esse sanctificare dies feriatis, ac illos habere ut sanctos, quod duobus potissimum modis fit: prior est, diem exigere in DEO religiosè colendo, qui hujus præcepti finis est. *Sabbatum est requies sancta Domino:* alter est, remove re operum servilium obices, quod est medium ipso etiam præcepto imperatum: *Non facies*

T

omne

Math.
5. 37.

Ps. 73. 8.

Eccles.
4. 1.S. Th. 2.
2. q. 122.
ar. 4. ad
R.S. Th. 2.
2. q. 122.
ar. 4. adExod.
31. 15.

omne opus in eo. Ad hoc autem quod spectat, tres servilium operum species ad finem nobis propositum distinguere possumus. Alia enim sunt merè servilia, alia sunt quasi servilia; iterum alia plusquam servilia. Opera merè servilia sunt, quæ, ob laborem iis perficiendis adjunctum, non Nobilium, sed abjectæ conditionis hominum propria sunt, qui labore sibi procurant, unde vivant. Hujus generis sunt, terram colere, artes omnes mechanicas & non liberales exercere. Quasi servilia sunt, quæ etsi corporis laborem magnum non requirunt, vetita tamen sunt propterea; quòd animum magnopere à divino cultu distrahant: ejusce generis sunt permutare, emere, vendere res non necessarias; lites forenses, vel criminales agitare, & quæ sunt alia ejusdem sortis. Et verò, si Ecclesia sacris illis diebus negotia ejusmodi non prohiberet, vulgus Christianorum tam altè se iis immergeret, ut negotiorum Animæ suæ penitus oblivisceretur: multique hoc è numero eà aviditate lucris inhiarent, quâ prædæ suæ accipites; qui dum præda una adhuc hæret in unguibus, alteri imminet, quæ libera etiamnum per aera volitat, nec unquam à venatione nõrunt desistere. Sic mortalius non pauci, impulsu cupiditate caducorum bonorum cumulantur, nunquam iis à studiis, iis ab artibus desisterent, quibus lucra sua, velut venatione longè gratissimâ, confectantur. Opera tandem plus quam servilia dici possunt omnia & singula peccata, de quibus illud habemus di-

vinum Oraculum: *Qui facit peccatum, servus est peccati.* Nec enim aliud cogitari potest servitutis genus magis abjectum, aut magis miserum quam sit servitus peccati; quâ subdimur in domitis animi nostri perturbationibus, & ipsi ad eò malo Dæmoni, qui has excitat,

II.

VI. Quæ si ita sunt, huc jam adverte animum, an dies DEO & Cælitibus inter nos festi, verè adhuc festi sint. Nam si de iis loquamur operibus, quæ vel merè servilia, vel quasi servilia sunt, tantus Christianorum est numerus, qui iis, diebus etiam maximè solemnibus, occupantur, ut illis Cæli decreto legis hujus gratia communis facta esse videatur, ipsique penitus ejus nexu soluti. Negotia omnia in sacros DEO dies differuntur, hisque ipsis lucri & commodorum studium vires suas in duplum exercere, & ad oppugnandam pietatem artes omnes depromere videtur: tam multa passim in publico geruntur negotia, mercinonia exercentur & nundinæ, operum eduntur specimina, rationes ineuntur, curritur à multis & discurritur, & dummodo terra aratro, aut sarculo non proscindatur, omne aliud laborum genus dies sacros nequaquam profanare exstimatur: unde prono semper in terram vultu & oculis, nunquam de Deo infelices isti cogitant, & vivere non possunt, nisi variis curis & occupationibus distenti sint, turbini non dissimiles, cui idem est, non gyrari & cadere. Eànè tantum causâ, AA. Dilectissimi, nati estis,

estis, ut laboribus vos atteratis? an idcirco animâ donati estis immortali, ut corpori serviatis pleno sordibus & putredine, utque lucra & commoda DEUS vester sint? An ignoratis, mortali hac in vitâ, si suis res momentis æstimeretur, non esse negotium, nisi unicum? *Rogamus vos, fratres, ut quieti sitis, Apostoli verba sunt, & vestrum negotium agatis; negotium inquam salutis aeternæ. Vestrum negotium.* Alia negotia, de quibus cogitatis tam diligenter & anxie, quæ curatis tam sollicitè, promovetis tantis donatibus & laboribus, non absque valetudinis detrimento, ne quidem negotia appellari merentur. Nugæ sunt, ludi, &c, si dicere volumus quod res est, crepundia puerorum sunt. Negotium homine dignum, non est nisi unicum; atque hoc est, quod vobis inculco: *Rogamus ut vestrum negotium agatis,* Salutem vestram aeternam in tuto collocare. Hoc feliciter gesto, rectè gesta sunt omnia, quia ultimus finis obtentus est: hoc amisso, quid emolumentum ex omnibus, quæ facere videmini, consequemini? *Quid prodest homini, si Mundum universum lucretur, sic Servator noster ipse clamat, Anima verò sua detrimentum patitur?* Nec tamen de toto Mundo lucrando agitur: de paucis nummulis tota est contentio, & horum causâ non viscerum tantum nostrorum, sed Animæ ad id ipsius partem optimam impendimus ac consumimus, araneis miseres, quæ ad telas suas perrextendas non aliud denique, quam sordidas ventris sui reliquias Insu-

VII. Observate proin templanè insolentem! si Deus imperaret laborem: Mundus verò quietem, par esset ad explenda Dei iussa, repudiata quiete, amplecti laborem. Nunc cum alia fiant omnia, malunt passim mortales obtemperare Domino tam barbaro, qualis est Mundus, quam obedire Domino tam suorum amanti & studioso, qualis est Deus, cui unice charum est, *Exod. 5?* vides eos nos mancipiorum instar, sed liberorum operantes. *Ite ad onera vestra,* sub ipsum illud tempus Pharaonis imperabat, quo à Deo jubebantur exire in desertum ad sacrificandum. Nec aliud Mundus, à malo Dæmone, sacrorum dierum hoste jurato, impulsus præcipit. Quid tot feriis opus est, tot à labore vacationibus? qui esurire non vult, industriâ suâ utatur; *Ite ad onera vestra.* Ite diebus ejusmodi in Molendinum, in sylvis, ad officinam, ad oneranda vestra jumenta, ut parcatis tempori, & ad alias aliis diebus occupationes horæ supersint. *Ite ad onera vestra.* Atque ita Mundus, etsi tam durus & imperiosus, ut sibi subditos sub onerum mole cogat fatiscere, auditur tamen promptius, quam Deus, cui debitus cultus negatur, ut accedere liceat nundinas, locis etiam valde remotis institutas, ad domos annonarias, ad gregum caulas & stabula; aut quia à laboribus, quamlibet abjectis & vilibus, manus aliqui abstinere nec volunt, nec possunt.

VIII. Videor autem mihi audire non neminem hæc secum mussantem: Ad me quidem monita ista non perti-

nent: ego etiam diebus operariis non laboro, tantum abest ut feriatis. Et credo rem ita se habere: interim illud etiam perpendat, qui talis est, an non cum otiosus ipse est, vel sinat, vel etiam jubeat, ut domestici ejus loco laboribus atterantur? Id si fiat, an satis iste se purgat? sic præcepit DEUS: *Non facies omne opus in Sabbato, tu, & filius tuus, & filia tua, servus tuus, & ancilla tua, & jumentum tuum.* An non lex ista ad omnem familiam, quin ad ipsa etiam jumenta pertinet? quid ad hæc reponit, qui se tam bellè excusabat? Est enim verò res ipsissima, quòd Paterfamilias dies festos totos otiosus per forum inambulet; quin & nonnunquam in cauponis perpotando, aut in conventiculis ludendo absumat. Quid ad rem istud facti, si interim uxor, si filia acum ad ædium fores tractant? si filius pro eo, quòd adsit in templo de DEO verba facienti, doctrinæ Christianæ, aut alteri rei divinæ operam det, jumenta sarcinis onusta comitatur; si servus pedem efferre stabulo non sinitur; si ancilla perinde occupatur, ac si non Ecclesiæ præcepto, sed arbitrio proprio facta, aut non sacra dies illa fore; Hæc cum fiunt, Paterfamilias negabit, se laboribus distineri? quin plus ille, quàm quicumque de ejus familiâ laborat, non enim geminâ duntaxat manu, sed tam multis laborat, quàm multos familiares habent, qui ejus imperio toti sunt in laboribus. *Quod quis per autem ff. alium facit, per se ipsum facere videtur, de admitt. lra ad damnandostam frigide se excusantes Imperatorum leges statuunt. Hinc omnino scire vos volo, quòd per-*

Exod.
20.

L. Ita
autem ff.
de admitt.
in Tut.

inde ac lege divinâ quisque teneatur, servili ab opere sacris diebus manus abstinere; ita qui familiis præsumt, id curare teneantur, ne domestici laboribus aut diurnis, aut non necessariis occupentur: secus si fiat, lucrum quod sic laborando familia facit, illi ab simile non erit, quod obtinet terra, quæ ad saxa secanda adhibita, parùm quidem lapidem, se autem plurimum atterit.

IX. Certum est eâ re DEUM gravissimè irritari, palamque is testatur, vindicaturum se severè illatam injuriam. Audite, quid olim Jeremiæ ore pronuntiârit. *Si audieritis me, ut non inferatis onera per portas Civitatis hujus in die Sabbati; ingredientur per portas hujus Civitatis Reges, sedentes super solium David. & habitabitur Civitas hæc in sempiternum. Si autem non audieritis me; succendam ignem in portis Jerusalem, & devorabit domos ejus. & non extinguetur:* an verba hæc parùm serio & graviter præcipientis ac minitantis sunt?

X. Neque sit, qui sibi persuadeat, DEUM quidem olim ejusmodi pœnas minitatum esse violantibus legem tam justam, earum tamen minarum hæc ætate ampliùs non meminisse. Qui ita argumèntatur. Bellovacensis, authoris incerti, libros evolvat, & inveniet, Pagum integrum, cum luce S. Jacobo festâ noluisse à laboribus ferriari, proximè insecutâ flammis in cineres redactum esse, ita planè, sicut ingrata Solymæ Deus fuerat comminatus. Si autem is dies sibi sacros violari tam non sint esse impunitum, cum tota aliqua peccat communitas, an singulis id pertinet esse absque noxâ? Aliud experta est mulier,

Inc. Mo. gro. l. 2. Annal. an. 861. Sur. in vit. S. Kuneg. 25. Aug. S. Bona vent. in vit. S. Franc. p. 5. S. Greg. Tur. l. 1. de glor. Mart. c. 15. Ann. Soc. Ies. a. 1590.

mulier, quæ dum feriato die interu- lam suam refarcire parabat, totam re- centri sanguine imbutam vidit; id quod aliis etiam quibusdam accidit, qui om- nes, quas luce Deo sacrâ mesuerant segetes, sanguine etiam tinctas repe- rere. Alteri feminæ, pœnâ haud paulò severiore, brachia penitus obriguere: nec defuit, quæ Dominicum d. em ad pintendum panem expectare solita, brachia sibi igne cælitus delapso absumi dolens viderit. Rusticorum aliquis cum die B. V. in cælum assumptæ sac- crâ terram egereret ad fornacem con- struendam, ipsâ illâ, quam effode- rat, in fossâ obritus sepultusque est ingentis saxi mole, quod repenti in eum operi suo incumbentem vi magnâ impactum est. Molitoris, qui molare saxum malleo tundebat, ut exaspera- ret, manibus non solum mallei manu- brium pertinaciter adhæsit, sed manus ipsâ tam tectum & putridum sangui- nem stillare cœperunt, ut gravi odore vehementer offenderet. Cum nonne- mo fœnum à se collectum festâ S. Udalrico die fœnili inferre cogitaret, cumulum illum foris quidem intactum illæsumque, intus autem occulto igne in favillas redactum aspexit. Bubulcus etiam nonnemo, cum boves aratro junxisset die feriato, cum bobus & ipse suis, nullius noxæ reis, vindicibus con- festim flammis in cineres redactus est. Pauci hi è tam multis, qui in medium afferri possent, sinistri eventus, id in vobis efficiant, ut perspicuè cogno- scatis, quàm seridè id agat Deus, ut qui suo honori ac cultui consecrati sunt dies, impiè & irreligiosè non profa-

mentur. Si autem observaveritis, eo potissimum pœnæ genere DEUM in violatores hos animadvertere, quod omnium atrocissimum existimatur, igne inquam, mirum id vobis non videatur; hæc nimirum sacrilegis furibus pœna debetur; horum autem è numero utique sunt, qui debitum divino cul- tui tempus sacrilegi suffrantur.

XI. Non nescio, vos hæc supplicia vestris oculis non usurpare, atque idcirco parùm illa vobis timoris incute- re. Verùm an ambigere prudenter po- testis, messium sterilium, tempestatum, morborum, contagiosæ luis, sinistorum casuum aliorum, causam sæpe non esse aliam, quàm dies, cultui divino sacros, Apud, profanatos? Bavari veteres huic deli- Gress. de cto graves omnino pœnas constituerant, Foff. l. I. cum huic magna ex parte adscriberent c. 13. non leves pœnas, quibus Deus mortali- um genus crebrò plectit: & verò rem ipsos haud dubiè tetigisse existimo. De- inde, an vos latet, sæpe DEUM in nos animadvertere virgâ illâ ac flagro sur- do, quo sensim nobis divinæ & adju- tricis suæ gratiæ auxilia subtrahendo, finit nos in ruinam præcipites ferri? Hæc est illa virga furoris, quam ipse appellat, tanto metuenda magis, quan- to minore strepitui in nos sævit: atque hæc eos potissimum DEUS punit, qui rationem honoris ejus vel nullam ha- bent, vel exiguam. Quid si proinde vos quoque, ne lucello pauculorum nume- rum excideretis, simili percussi virgâ perderetis animam? Non vos latet, postremum, quo hinc migrare contin- get, diem, Justis & ex Christianâ lege viventibus maximè solennem esse. Talis

autem profectò pro vobis non erit, si extremo illo die suâ vos DEUS gratiâ destituat: hac autem vos destituendos, vero haud sanè abfimile est.

Quid enim? an speratis Servatorem Jesum cum omnibus illis Beatis Cælibus, quibus consecratos festosque dies tam nullo religionis cultusque studio transegitis, tunc pleno agmine festinatos, ut lucem vobis festam celebriorem reddant? Non est, quòd hos vobis favores polliceamini. Dameretur ad non consequendam beatam quietem, in DEO fruendo sitam, quæ in Cæli patriâ nos manet, qui ejus figuram & adumbrationem hac in vitâ nihil æstimavit. Ejus autem quietis, si hæcenus id nescitis, imago est cessatio à laboribus, diebus DEI cultui destinatis.

XII. Utinam autem summum majorum diebus feriatis essent opera servorum propria! id haud paulo deterius est, quod horum loco, sicubi omittuntur, alia succedant, quæ plus quàm servilia diximus; peccata inquam, quæ vulgo audaciùs & minore cum fronte admittuntur illis ipsis diebus, quibus Deum religiosius colere oporteret, quàm quibus in servilia incumbere permillum est. Sicut dubium non est, quòd peccatum hominem à rebus divinis magis avocet, quàm avocent occupationes & labores corporis alii, nullâ lege vetiti, ita, si Angelico credimus, ambigendum non est, quin magis ille præceptum de die religiosè transigendo violet, qui peccat, quàm qui laborat: labor enim non rarò pietatis, charitatis, decentiæ,

aut etiam necessitatis titulo non excusari tantùm, sed & laudari meretur. At peccatum nunquam non pugnat cum tempore divino cultui consecrato, & quidem è diametro. Atque idcirco, etsi tertium hoc præceptum Decalogi non nisi illa peccata prohibet, quæ pugnant cum Religione, & cultu DEO feriatis diebus debito; in sensu nihilominus mystico, quem dicimus, rectè asseritur, quòd omne etiam aliud peccatorum genus veteri: ut enim peccata omnia, cujuscunque demum sint generis, magis pugnant, quàm quodlibet servilium operum genus, cum illâ dierum feriatarum Sanctitate, ita magis etiam, quàm quæcunque alia vel maximè servilia opera, hujusce, de quo agimus, præcepti observationi adversantur. Atque hoc est, quod DEUS spectasse videtur apud Jeremiam, dum simul semèlque & ad Animam nostram curâ singulari custodiendam, & quàm maximè ad non ferenda onera adhortatus est: *Custodite animas vestras, & nolite portare pondera in die sabbati.* Ponderum horum nomine plures Interpretum peccata intelligunt; & rectè, nî fallor; cum peccata sint onustam grave, ut vel Angelicis imposta humeris in celo, momento eos deprecuerint in centum Abyssis; & imposta humeris Servatoris nostri Jesu in horro Gethsemani, eum, etsi pectore esset tam robusto, inclinarint tamen & incurvarint, quin & prostraverint: *Procidite super terram.* Hæc tamen onera Christianorum non pauci tam nihili æstimant, ut nisi iis prægravati ne unum qui-

5 Th. 2.
2. q. 122.
ar. 4. ad
29

2. 2. q.
122. 4. 4.
ad 3.

Jer. 17.
21

Marc.
14. 35

quidem diem sibi vivere posse videantur: nec advertunt miseri, non diu post suo se pondere non opprimendos tantum: sed planè conterendos. Trabem ingentem undis iniicit; supernabit, & filo duci se sinet, quacunq; libuerit, perinde ac si tenuis festuca foret; sed ad litus illam tantisper pertrahite, & ubi tunc illam loco movere conati fueritis, tum enim verò experiemini, quanti illa sit ponderis. Haud aliter modò peccata nostra nullius ferè nobis ponderis esse videntur, quia etiamnum aquis, ut sic dicam, fluentis temporis innatant: at cum ad litus æternitatis pertracta fuerint, prò quàm tum sentiemus onus, sic ut absque spe eo oppressi ingemiscamus, nisi temporis Animæ onus tam molestum excusserimus! Interim si hæc ferè onera pugnant cum Sanctitate dierum divino cultui dicatorum, jure sanè meritò pronuntiabimus, dies festos Christianorum, jam festos non esse, dum tantus tamque non facilè numerabilis eorum est numerus; qui ejusmodi oneribus toto anni tempore pressi incedunt; quin quod pejus est, aliarum aliarumque identidem culparum mole illa exaggerant, iisdem omnino diebus, quibus illa vel maxime oporteret excutere. *Nolite portare pondera in die Sabbati.* Si quando suis ètumulis priorum zeatum Christiani attollerent caoisa, observaturi, quo ritu, quâ religione transigamus dicatos Deo dies, quid quæso, dicerent? illi, inquam, quibus solenne erat parare se ad dies sacros ritè transigendos multiplici pœnalium operum genere,

iplos autem dies tantâ innocentia & puritate exigere? videntur ne vobis, ægredè mihi assensuri affirmanti, Christianorum dies festos, festos potro non esse, & jam id apud multos eorum assecutum Dæmonem, quod unice spectabat, ut dies hi penitus tollerentur? *Quiescere faciamus omnes dies festos Dei à terrâ.* Quomodo fieri potest, ut sacri ac solennes multis sint dies, quibus non solùm non invenitur DEUS, sed amittitur; non colitur, sed impugnatur, sed ab Animabus, peccatorum vi, eijcitur & expellitur? *Magis contra hoc præceptum agit, qui peccat in die festo, quàm qui aliud corporale opus licitum facit.* Quæ sunt ipsa Angelici Doctoris verba. loc. cit.

III.

XIII. Atque hoc etiam multò fiet manifestius, si alterius, quod proposueram, puncti meminisse voluerimus; finis inquam, quem spectat Lex, in obice servilium operum removendo. *Feriarum nostrum*, ut affirmat S. Gregorius Nazianzenus, *aliud non est, quàm anime aliquid eorum aggerere, quæ firma sunt.* Nimis quàm arctis limitibus humani animi facultates definiuntur, unde uno eodèmq; tempore rebus duabus gravioris momenti intendere, easque efficere nequit: atq; hæc causâ aliis ab occupationibus otium nobis diebus sacris indicimus, ut tanto perfectiùs, impensiusque totissimus in animi emolumentis, & DEI honore procurandis. Hoc nimirum est, sanctificare dies festos: tempus 2. 2. 9. illud divino honori consecrare. *Illis* 1. 2. 3. 4. *enim dicuntur in Lege sanctificari, quæ ad 4.*
cul-

animum divino applicantur: teste Angelico. Crescunt nonnunquam cervo cornua tantâ mole & altitudine, ut non eâ, quâ res posceret, celeritate currere subinde valeat. Quid tum ille agit? Tamdiu ad saxum illa affricat, donec omnino excidant; atque ita molesto onere liber, celeritate summâ ad fontem, post pugnam cum serpentibus, qui invaserant, se proripit; nec lentius venatorum & canum insequentium eludit conatus, si fugientem apertis in campis persequantur. Imaginem in hoc habemus eorum, quæ spectat Deus & Ecclesia, dum sacris diebus servilibus nobis operibus interdicit: id scilicet agunt, ut occupationum hujus Mundi impedimenti & tricis liberi, tantò promptius expeditiusque fugiamus hostes nostros stygios, & majori celeritate festinemus ad fontem Gratiarum, ad quem nos Deus expectat. *Vacate, & videte, quoniam ego sum Deus.* Ideo à laboribus interquiescimus, ut melius cognoscamus Deum illique colendo, destinato nos animo addicamus. Id si propositum Deus non haberet, tantum abest, ut laborum justitium indiceret, ut potius ad defatigationem usque nos juberet impendere. Otium siquidem tot Sacrarum Literarum locis aliàs prohibetur, tanquam mille malorum Doctor ac Magister: *Multam malitiam docuit otiositas.* Perinde ac si diceret. Ut mille dicas mala ac peccata, satis est, ut agas nihil; hæc aliter ac argentum ipso non usu sit: utque sordescit. Quierem Christianorum otiosam ac inertem esse non de-

bet: similem esse convenit quieti arcus, qui eâ causâ identidem remittitur, ut ad telum jaciendum aprior fortiorque reddatur. Igitur nec Deus id, nec Ecclesia spectant, ut corporis vires quiescendo reparentur; sed multò magis, ut otium istud, spatium vobis animi negotiis gerendis, indulgeat. Sic industrius horti cultor Platani aut Pinus ramos terræ viciniores amputat; ut tanto rectius cælum versùs caput attollat. An autem hunc in finem quiete suâ Christiani utuntur? imò verò, vel Sancto Augustino teste, *Otio abutuntur ad nequitiam.* Unde minore illi malo, toto die corpus laboribus attererent, quàm ut illi otium, tanto Animi detrimento, indulgerent. *Melius utique totâ die foderent, quàm totâ die saltarent.* Sic Sacri & feriati dies non jam illos ad fines serviunt, ad quos divinâ lege destinati sunt; sed ad eos, ad quos eos malus Dæmon pervertit.

XIV. Apollonius, Regis Antiochi Archistrategus, Solyman ut amicus ^{2. Ma. ch. ab. 1.} ingressus, inque ea tranquillè ad festam usque diem commoratus est; hac autem, cum animi causâ incolæ secuti obambulant, eos repente armatâ militum suorum manu aggressus, per omnia dicurrrens compita, strage & cruore implevit universa. Hæc corporum laniena imago est alterius Animarum, quæ diebus divino cultui destinatis, exercetur, dum malus Dæmon, post totam hebdomadam, velut domiendo exactam, rumpit catenas, & Christiani Orbis Provincias gravissimis flagitiis implet; sic ut non

Pf. 45.
11.

Ecl. 33.
29.

In Pf. 31.

tan.

tantum diebus his minus ejusmodi sanctarum exercitationum peragatur, sed ut multo etiam plura mala perpetrentur. Prorsus igitur hunc salutis nostræ juratum hostem longè Apollonio crudeliorem mihi imaginor, callidiorémque, qui expectet sacros DEO dies, quibus feroci assultu, Christi asseclas adoriatur, sui in illo otio securos, quod cum sanctum esse oporteret, planè ab ipsis profanatur. Videtur mihi aciem suam in tres numerosas turmas dividere; quarum primam, ut Jacobi Apostoli verbis utamur, appellare possumus *Terrenam*, alteram *Animalem*, tertiam *Diabolicam*: quibus cum quaqua verum discurrat, & omni ex parte strages edat ac funera.

XV. Prima igitur turma Avaritia est, cujus, præter jam indicata prava studia, quibus turpis lucri causâ servilibus ab operibus interquiescere non sinit, alia quoque perverfa opera consideranda sunt, quibus actiones alias, quibus DEUS diebus sacris colendus esset, interturbar. Quàm multi illi sunt, qui, ut jumenta sarcinis suis onusta comitentur, aut aliis lucri occasionibus, quæ ceteroquin nec vitæ, nec tam viles sunt, quàm illa, de qua dicebam, inhient, Sacrum non audiunt, aut certè periculo se exponunt, rem divinam & Missæ Sacrificium negligendi, id quod jam sapius sibi evenisse non ignorant? Cras, ait ille, feriatus dies est: ibo igitur, & pecuniam à debitore illo meo reperam; ibo, & villam illam meam aut horreum lustrabo, & tempori

R. P. Segneri *Christ. Instr. Tom. 1.*

ad sacrum audiendum revertar. Alius, cum meis, inquit, jumentis onustis pergam, ut mihi per sacrum Magistratum licet, & in itinere Sacrum hac aut illâ in Ecclesiâ audiam; sub eam enim horam, qua appellam, Sacerdos istic facere solet: & tamen subinde omnibus sic ad amissim commentis venit ad illud templum, cum peracta jam sacra sunt: tum autem promptum est malo remedium, si pro sacro tribunali obiter se accuset, & dicat: Pater, præter spem Sacerdoti sacrificanti adesse non potui. O insanos! si sciretis, quantæ opes uno in sacro lateant, volentes lubentè quæ subiretis jacturam omnium, quæ vel in crumenâ, vel officinâ aut tabernâ possidetis, potiùs, quàm ut vel unicum Sacrum omitteretis. Sed hoc nimirum Avaritiæ proprium est: quàm oculata est & solers ad lucra terrena, tam cæca & stolidâ est ad æternâ & cælestia. Judas ad assem- usque noverat æstimare unguentum à Magdalenâ Christi Servatoris pedibus superfusum, affirmando, facilè trecentos denarios ex eo divendito redigi potuisse: cum autem subinde DEUS ipse justo illi prætio æstimandus esset, tam à verâ defecit æstimatione, ut triginta illum argenteis venderet, minore etiam prætio contentus futurus: *Quid vultis mihi dare, & ego vobis eum tradam?* Idem non pauci, habendi cupiditate impulsî, factitant: eâ sunt judicandi perspicaciâ, ut justo prætio agros, pecora, frumentum, merces alias taxare nõrint; in Animâ autem propriâ, cælóq; æstimandis longè

U

aber-

Jac. 3.
15.

Pf. 3.

Ma.
Tab. 5.
5.

Joan. 15.

Matth.
26. 15.

aberrant. Nec tamen hæc gravissima mala sunt, quæ Avaritia circa dies sacros perpetrat. Gravius est, quòd Christianorum è numero bene multi, etsi Sacerdoti ad Aram facienti corpore adstant, animo tamen à sacro, quin & à Templo, multorum miliarium spatio distent. Immeriti gravissimis negotiorum suorum momentis cuperent initium Sacri cum fine conjungi: Omnis paulò longior, quam ad Aram Sacerdos trahat, mora, ipsis est molestissima, & cum ad Populum se ille obverterit, verba de divinis facturis, os contorquent, & non obscuris admirationis Indignationisque signis zeli parùm prudentis ac moderati eum arguunt. Tandem, si Templo pedem extulerint, cavent sedulò, ne unquam eo die revertantur; alia enim eos vocant negotia: curis distinentur, è quibus plus longè in eos redundet emolumenti, quam si Beatorum Cælitum cultui, aut salutis suæ negotio se impenderent. Sic dicatos DEO dies oppugnat avaritia, quæ anxietatibus curisque hoc illis infert damnum, quod vineæ, nullius sepius præsidio circumdatæ, illi, qui propè illam transeunt; cum hanc eò redigunt, ut nemini, præterquam Domino suo, sterillis evadat. Sic pro solo DEO festis diebus horula superest nulla; aliis negotiis tempus abunde superest.

XVI. Magis tamen adhuc funesta & cruenta est strages, quam altera edit turba, quam *Animalem* diximus: nec enim aliùs illa se attollit, nec metam sibi præfigit nobiliorem, quam ut sensus oblectet, homini cum brutis

communes. Juventus omnis sub vexillo deliciarum & voluptatum militat, & ad hoc minùs impeditos dies sacros expectat, ut commodiùs oblectamenti sui operam det: *Occasio luxuria pietas deputatur*, ut Tertullianus aiebat: nec enim tam petulci ac salaces in prata equi emissarii & equæ festinant, quam ad Tempia se Juvenes ac Puellæ conferant. Juvenes Tribùs Beniaminiticæ sacrum ac festum expectârunt diem, quo miseris Siloitis insidias tenderent, & suam quisque sibi Puellam raperet: *Ecce Judicium solennitas DEI est in Silo: & juxta numerum suum rapuerunt sibi de his quæ ducebant choros, uxores singulas.* Utinam Juvenibus nostratibus sacri dies insidiis etiam nocentioribus idonei non viderentur, dum desiderii, colloquiis, quin factis sæpe ipsis, sacri dies scèdissimis non rarò libidinibus profanantur! Et tamen vel Leges Principum olim dies sacros, *Tempus Castitatis* nominârunt. Sed tam præclaram nomenclationem hodie dies sacri, pleùmque certè, porro non merentur, cum tam multi Christianâ è Gente illos bello contra Castitatem movendo consecrent. Et ut de illo aliquid attingam, quod locum istum non dehonestat; quando unquam vel diutius, vel liberiùs amatoriiis artibus ac levitatibus indulgetur, quam diebus sacris? Hunc unum in finem destinati videri possent, dum aliquos non pudet ab his ordiri diem, dum primo mane ad amastias accedunt, ut eas ad Templum comitentur, utque aurorâ tam turbidâ diem auspi-

Judic. xii.

19. 23.

Uti-

nam

Castitatis

Episc.

aud. l. 3.

Qui enim

aspiciuntur, quæ aliud, quam diem subsequentem tempestatibus sædam, ominari non sinat.

XVII. De Choreis jam quid dicemus, quæ sunt ars mali Dæmonis bellissima, ad plures animas momento temporis brevissimo in exitium impellendas? Affirmat Athenæus, Choreas principio inventas esse tanquam artis militaris rudimenta, ut disceret Juventus, quam dexterrimè se recipere in procursionibus, quibus in orbem militum globi discurrunt. Quando autem sapientiùs affirmasset, excogitatas à Dæmone choreas tanquam præludium bellæ alterius multò funestioris; ad erudiendos inquam Juvenes, quomodo, positâ verecundiâ, tam non recipere se debeant, ut potiùs invadant? Sed ne longius. Certè rectius censuit, qui pronuntiavit, Dæmonem Idolum quoddam Ægyptiorum, quod Apin dicunt, ingressum, variis illud modis motitando, nunc saltibus ordinariis, nunc celeri pedum in sublimi agitatione, nunc mutuo occursum, nunc in orbem rotatione, omnium primùm artem saltandi docuisse. Istud equidem certum est, nobis hinc innoscere, quid artibus suis à se excogitatis spectet Infernus, quæ non aliâs magis, quam diebus sacris à Christianis, exercentur; imò diebus maximè festivis, & vel glorioso alicui Christi Martyri, vel Innocentiissimæ Virgini dedicatis, non ad illos colendos, sed novis tormentis discrucandos; ad Virginem non honorandam, sed magis itri-

tandâ abuti docet. Verbo: hæc Festa sunt Juvenum Saltus & Amores.

XVIII. Sed quâ tandem ratione sacros dies viri exigent? hi nimium prudentiores sunt, nec tempus his nugis insumunt; utillius, ut ipsi quidem putant, impendant illud ludendo, perpotando, convivia celebrando. Non ita durus & asper ego sum, ut post totius hebdomadæ labores queris aliquid & oblectamenti vobis non indulgeam. Satisne tamen honesta oblectandi vos ratio videtur, diem totam ludendo prodigere inter blasphemias, jacturam faciendo omnis lucelli tanto sudore conquistati, quo vivere deberet tota familia, & cum pecunia ipsam adeò animam amittere? *Non veto, cum S. Gregorio Nazianzeno, animi relaxationem, sed petulantiam coerceo.* *Orat. 6.* An vos honestam animi relaxationem appellabitis illa conventicula Bibonum, quos S. Joannes Chryostomus non Christianæ tantum Religionis, sed humani generis opprobria appellavit? *Hom. 1. ad Pop.* Nam & sordidissimæ bestiæ bibunt quidem, sed bibunt, quis sitiant, cum isti bibant, ut sitiant. Animo proin vobiscum reputate, quàm egregia DEUM colendi lucè sacrâ sit ratio, spongiæ instar, vino se penitus penitusque imbuere, nec alium DEUM, quam suum ventrem adorare? *Idne est, l. 8. in ò Christiani, celebrare diem festum, Ioan. c. 5. indulgere ventri, & in concessis voluptatibus habenas laxare?* Attonitus exclamat S. Cyrillus: mox subdit. *Diebus ad exercenda opera servilia*

concessis, unusquisque suo intentus est operi, & abstinere a crapula, ludis & vanitatibus: Diebus autem festis passim concurretur ad cauponas, & ludos, ad spectacula & choreas in irrisionem divini Nominis, & dei pravaricationem. Visum mihi est totum hunc S. Doctoris locum, etsi bene longum, afferre: nam etsi de suis ipse temporibus loquitur, nostra tamen ad amussim videtur describere.

XIX. Ultima tandem Turma, quam contra dies DEO sacros malus Dæmon In aciem educit, mihi vel nominare paranti horrorem incurrit: nam ab ipso suo Ductore, qui primos ordines præit, *Diabolica* appellatur. Est autem hæc superbia, quæ nunquam triumphat splendidius, quam diebus summæ Religionis sacris. *Gloriati sunt in medio solennitatis tuæ.* Sic ut jam dies DEO colendo consecrati, superbiæ & fastui consecrati videantur. Non nescio, ad ipsos dies sacros rectius honorandos pertinere, solito mundiùs & elegantius vestiri. Solenne id erat Heroi illi in clyto Thomæ Moro, qui vel in carceris squallore ac tenebris splendidius se diebus feriatis amiciebat: rogatusque cur id faceret, cum tamen videretur à nemine? Non assuevi, respondebat, elegantius vestiri diebus sacris, ut ego, sed ut DEUS amplius honoretur. Quomodo tamen non repugnabit cultui DEO debito, tantum temporis exornando capiti dare, nullâ animi curâ, & exornare illud non alio fine, quam ut aliorum

Pf. 73. 4.

Beir-
linck in
Apopb.

in oculos sic exculta incurrat, nec ob aliud ædem sacram accedere, quam ut sui spectaculo, eò concurrere solitos, vanè oblectet? Hoc aliud non est, quam corporis indumenta mutare in terga Animorum, & tempus DEO dicatum in venationem Inferni; sic ut si olim plangebant viæ Hierusalem, quia non erat, qui ad dies festos conflueret: *Vix Sion lugent, eò quòd non sint, qui veniant ad solennitatem;* nunc è diverso plangere oportet ædes sacras, quòd tam multæ ad eas confluant feminæ, quæ & suæ, & aliorum causâ rectius facerent, si domi abditæ laterent; cum eò veniant peregrinis imbutæ odoribus, ad pompam & fastum excultæ, splendidiusque ornatæ, quam sit ipsa illa, ad quam ventitant, ædes sacra. *Circumornata ut similitudo templi:* Ut Vates Regius loquitur. Veniunt, ut mali Dæmonis se delubrum faciant, qui cum prostrata hodie Idola cernat, in animatis his Templis aliud Elegantiæ, aut Vanitatis Idolum constituit, cui deinde Animas suas immolare Christianos non pudet. Magnis interim vocibus sacri Mystæ in Templis ingeminant. *Gloria in Excelsis DEO;* vespertinæ autem Psalmodiæ tempore iterum iterumque repetunt: *Gloria Patri, gloria Filio, gloria Spiritui Sancto;* cum eodem planè momento, plena vanissimæ jactantiæ femina, mediam se Deum inter & populum statuat, sibi que, quæ uni DEO debetur, gloriam vindicare laboret; sibi usurpet reverentes illas capitis inclinationes, illas totius

Ibr. 1. 4.
Ps. 143.

121

tius corporis curvationes, & tantum non illud sibi thus immolari curet, quod Deo, Mundi supremo Monarchæ, erat destinatum. Sed væ his idolis, væ his Idolorum! væ illis fæminis, quæ sacras ad ædes veniunt, ut spectentur; & væ illis Juvenibus, qui veniunt ut spectent! Et cur væ? idèò, quia à DEO maledicti sunt.

Maledictum Idolum, & qui fecit illud. Maledictus non solum, qui, adorando hæc Idola, facit, ut sint idola, sed maledictum etiam Idolum, quod adorari se finit: rationem dat Sacer textus: *Quia cum esset fragile, Deus cognominatus est.* An nescit tandem femina, quid ipsa sit? novit utique, aliud se non esse, quam parum lutu conspersi nive: quomodo igitur non permittit tantum, ut Dea habeatur, sed obrutibus, gestibus, vestium genere, quod conditionem longè superet, solertè id agit, ut debitus supremæ Majestati honor, diebus illi sacris, sibi impendatur? Maledictum igitur Idolum istud, & maledictus, qui sacro tempore abutitur ad illud adorandum.

XX. Et verò tolerabilis esset Arrogantia feminae, si non aliud hinc, quam Vanitas aliqua reprehendi mereretur: sed vanitatem comitatur nuditas, quâ mulier sit telum, Dæmonis manu strictum, nudatumque. Diebus operi destinatis domi se suæ continet, & est ensis suâ vaginâ tectus: sed die sacro, dum prodit

in publicum nudis brachiis, nudis humeris ac pectore, nec nudis tantum, sed ad nitorem excultis, ensis instar est nudi, imò exacuti, & ad feriendum omni ex latere aptissimi, sic ut aspectantium animos profundius vulnerare possit. Dicent quidem illæ, propositum sibi haudquaquam esse tam luculentam stragem edere, sed tantum aspici: quomodo autem cohærent ista, si ipsum aspici idem planè est ac stragem hanc edere? Nolim quidem ego hic definire, quam noxam, quàmque gravem contrahant feminae, tam propudiosè se vestiendo, itaque occasionem præbendo torpescatis, quæ feriatis diebus à Juvenibus sæpe admodum cogitatione ac desiderijs, non rarò etiam opere ipso admittuntur; neque enim satis mihi perspectum est, quantum placeat DEO huic in publicum noxiæ insanitæ indulgere. Illud tantum dicam, eum, qui flante vehementiore vento stuppas suas accenderit, si flamma vicinas segetes corripuerit, Legum sententiâ insontem non ha-

beri. *Si die ventoso id fecit, culpa occidit. reus erit: provideri enim tam præ-* *L. Qui occidit. ff. ad l. Aquil. S. in hac quoque,* sens discrimen potuit, atque ita etiam evitari. Quomodo igitur in re nostrâ mulier vanitatis amans & studiosa, excusari meretur, & insons haberi? Si tranquilla circa nos essent omnia, si tempestas nulla, ventus vehementior nullus, ut erant res Innocentiâ nondum deperditâ, parum sanè incommodi afferret,

U; nudos

nudos ostentare humeros, brachia non reecta, sinum apertum; periculi esset nihil, ne tum concupiscentiæ ignis exardesceret in eâ tranquillitate: sed quia ætatem vivimus, in qua perturbationes animi & propensiones prævæ, ruptis habenis, ventorum instar furentium tumultuantur omni ex latere, quæ unquam satis sibi tuta videbitur, quod nulla ipsi reddenda sit ratio ob sparsum in tam multos incendiæ genere isto vestiendi tam efficacis ad proritandum? *Qui occasionem damni præstat, damnum fecisse videtur.*

*L. præd.
Et.*

XXI. Revertamur ad id, quod principio proposueram; si hæc est ratio transigendi dies sacros multorum omnino Christianorum, an non rectè pronuntio; dies sacros jam sacros non esse? hoc non est dies hos religiosè colere, sed parùm piè profanare. *Non est hoc festivitatem Dei colere, sed inquinare.* Meritò dies hos Deus vocat Festa non sua, sed nostra, magisque illos quàm alios abominatur. *Odi, & projecisti festivitates vestras, & non capiam odorem catinum vestrorum.* Nec enim Deo sacri dies sunt, qui serviunt tantùm ad eum offendendum, non honorandum; nec materiam sibi in his complacendi, sed eos execrandi & abominandi offerunt. Sic autem quam tandem salutis consequendæ spem concipere poterunt qui sic dies istos profanant, qui ex tam multis Deo destinati & servati sunt? Ager ille, qui deterius habere incipit, die quo remittere vis morbi deberet, vitæ spem habet nullam, aut vix ullam. Quare necesse est secum

*Chry.
ser. 8. de
Resur.
rect.*

*Amos, 5.
21, 27.*

statuere, sanctiùs post hæc ferlatos dies transigere. *Qui quiescit, quiescat,* inquit Ezechiel; *Qui diem feriatum agit, agat eum verè, & ab omnibus se abtineat, quæcumque cum die sacro non stant, ut sunt opera servilla & laboriosa; ea autem exequatur, quæ ad dies sacros referuntur, det inquam tempus DEO, non otio, non ventri, non licentiæ, non libidini, non ludis noxiis, non aliis vitiis quibuscumque.*

*Ezech.
3. 27.*

XXII. Feriati hi dies, sicut cessatione ab opere sunt figura & imago, sic illo obsequiorum genere, quæ DEO ut debentur, ita illi his maximè diebus exhibentur, non figura tantùm, sed principium ac præludium sunt diei illius sacratissimæ, quam in cælo nox nulla consequetur; *Quando erit Sabbatum ex Sabbato,* ut Isaias loquitur, à die nimirum sacro brevi, per intervalla redeunte, & imperfecto, qualis est, quem hîc agimus, transibitur ad solennitatem beatissimam. Sic igitur aliquo modo transigendi sunt dies feriati in terris, sicut à Beatis Cælitibus transiguntur in Patriâ. Verum quidem est, Ecclesiæ præcepto nos ad plus non teneri, quàm ut Sacerdoti ad aram facienti adsimus. Sed si ea est Matris Ecclesiæ in filios suos benignitas, ut tam parum eos oneratos cupiat, par tamen non est, ipsos hinc pigritiæ & inertæ occasionem sumere; sed potiùs, animos sibi addere, ut tanto plura non imperata religionis opera diebus factis obeant ac peragant; id secum reputantes, actiones has ipsas, balsami instar, quod sponte manat,

41.

*11. 60.
23.*

*Ecc.
vid.
à L.
ibi.*

*V.
der.
24.
de
for.*

nâr, multò fore Deo gratiores, quàm si præcepti vi essent exortæ. Quam igitur normam dabo vobis, juxta quam proportionem quisque suâ, suæ conditioni respondente, festos dies exigat? non aliam planè, quàm illam, juxta quam primæ ætatis Christiani dies omnes ac singulos exigebant; adèò nos illi divini obsequii studio & ardore superabant. *Erant perseverantes in doctrinâ Apostolorum, & Communicatione fractionis panis, & Orationis.*

XXIII. Observant igitur primo loco Sacræ Literæ, Christianos illos constanter in audiendâ Apostolorum doctrina perseverasse: *erant perseverantes in Doctrina Apostolorum*, id quod vobis quoque faciendum incumbit diebus feriatis; nec enim aliud tempus sacræ hujc exercitationi opportunius. *Sapientiam scribe in tempore vacuitatis; quæ sunt Ecclesiastici verba.* Cujus rei ea est ratio; quòd cum animus noster, quâ est facultatum suarum imbecillitate, pluribus simul rebus intendere non possit; tempus præ quovis alio opportunum ad altè inferendam animo divinam sapientiam, illud erit, quo facessere jussis caducarum rerum curis omnibus, quæ tantopere mentem implicant, melioribus tantùm animus addicitur: *in tempore vacuitatis.* Cunctis omnino Christianis incumbit obligatio feriatis diebus audiendi divini verbi: illis tamen, qui rerum divinarum, & Mysteriorum ac Dogmatum Religionis nostræ, etiam scitu necessariorum, rudes sunt, major incumbit: & fieri

nonnunquam potest, ut majoris subnoxiæ reatu Concionem, aut Christianam doctrinam audire, quàm Sacro Missæ sacrificio adesse teneatur. *Nec* ^{Bonac.} *dispar mihi eorum videtur conditio* ^{Li. 5. in ca.} *qui vitiis quibusdam pessimè assueti,* ^{prac. p. 12} *obducto jam in iis callo, absque gravi* ^{28.} *salutis suæ discrimine & contemptu, non possunt hoc tam præstans seræ emendationis medium negligere. Et hi tamen ipsi sunt, qui nunquam in Concione comparent; sed proripiunt se, & fugâ subducunt, oderuntque illa potissimum Tempora, in quibus ad Populum verba fiunt; crederes, eos sibi timere, ne ad bonam frugem convertantur, haud aliter ac serpens incantatorem fugit: & interim miseris in mentem non venit, hanc divini verbi audiendi nauseam & horrorem argumentum esse minimè fallax hominis Repti, juxta illud Servatoris nostri: *Propterea vos non auditis, quia ex DEO non estis.* Absit procul hoc à vobis, Dilectissimi: vobis persuasissimum esse debet, dies feriatis, dies esse audiendis prælectionibus sublimis illius scientiæ, quam meliùs assequi non datur, quàm dum à negotiis & curis rerum caducarum otium conceditur: *Qui minoratur actum, Sapientiam percipiet.**

XXIV. Altera primæ ætatis Christianorum occupatio erat creber Divinorum Mysteriorum usus: *erant perseverantes in Communicatione fractionis panis.* Hæc etiam, præquam ulla alia, sacrosancta est exercitatio, ob quam laborum instirium indicitur. Si nostræ ætatis Christiani nõssent, ideo

Ezech.
3. 27.Añ. 3.
41.If. 60.
23.Eccli 38.
25.
vid. Corn
à Lap.
ibid.V. Tri-
dent. Sess.
24. c. 4.
de Re-
form.Eccli. 38.
25.

ideò quieti à laboribus dies aliquos destinatos esse, Paschales Férias, quibus ad Divinissimum Epulum accederent, non expectarent. Non desunt, qui ad negligentiam suam excusandam id afferunt, ex quo magis eorum palàm sit ignavia; dicunt enim, ideo se crebriore Divini Panis usu abstinere, ne inter alios digitis monstrentur. Qui vestrum sciret, quale quantumque donum sit, quod in Divino Eucharistiæ Mysterio à DEO offertur! *Si sciret donum DEI*, nã ille nunquam porro stultas has in voces prorumperet: *Rarius divino Pane vescor, ne me alii digito monstrant.* Quæ hæc, per DEUM loquendi ratio? Sicubi ursus in favum mellis incidit, tantã aviditate in illum fertur, ut tota apum agmina; aculeis in illum suis armata, facere non possint, ut inventã dulcedine non fruatur. Quare illud certum habete; si linguæ eorum, qui mortales, præ cæteris religiosiores, jocis & diceriis suis traducunt, non linguæ essent, sed gladii, vos non formidaturos eorum vulnera, ubi semel gustu percipere liceret suavitatem cibi Eucharistici, & fructum inexplicabilem, quem colligit Anima, ex cibo hoc crebrius usurpato. *Comede, fili, mel, quoniam bonum est.* Ne, quæso, ne omittatis tam nullã aut levi de causã pascere vos melle, parato à Patre æterno, quem ad id ingens ille suus in nos amor impulit; licet enim par esset vos omni contentione Panem hunc petere, ipse tamen vos prior invitat; quin rogat, ut acceptare ab ipso Pa-

Prov.
24. 13.

Comede, fili, mel, quoniam bonum est. Ne, quæso, ne omittatis tam nullã aut levi de causã pascere vos melle, parato à Patre æterno, quem ad id ingens ille suus in nos amor impulit; licet enim par esset vos omni contentione Panem hunc petere, ipse tamen vos prior invitat; quin rogat, ut acceptare ab ipso Pa-

nem istum non pigeat: *Comede, Fili mel, quoniam bonum est.* Ratio proinde postularer, ut singulis saltem mensibus divinam hanc ad mensam accumberetis (hic enim inter præcipuos, dies festos agendi, ritus est, Conviviis illos solenniores reddere) sæpius verò animum noxarum apud Sacerdotem confessione expiaretis.

XXV. Persæ Veteres non aliã magis re præcipuos dies solennes reddebant, quàm sedulã serpentum, aliorumque pestilentium & publicè noxiorum Animalium venatione. O si Christiani quoque feriatis diebus curseti in talem venationem, duce Fide, proficiscerentur! Quot in animo noxas habent, tot illa venenatissimos serpentes in eorum quolibet detegeret, & armis insuper veræ Contritionis, Confessionisque eos instrueret, ad Monstra hæc tam pernitiola occidenda, & extirpanda. Certum est, non defuisse Doctores, qui existimarent, ipsum Præceptum sanctificandi dies feriatis obligare eum, qui opus habere deprehensus fuerit, ad actus ejusmodi Contritionis Confessionisque producendos. Ego tamen medium hoc non proponam vobis tanquam rem severo præcepto imperatam, sed consultam ut utilem, præquam sit ulla alia, ad Animæ salutem consequendam; certos vos faciendo, quòd si hoc meum consilium sequi non detrectaveritis, non difficilis futura sit illa vitæ morumque emendatio, quæ absque illo sperari vix, si tamen ullo modo potest. Cùm recens est gluten & humidum, non magno

conna-

Agat,
Hist.
Pers.

conatu opus est, ut quæ illo conjuncta sunt ligna, denuo separentur: at cum morâ longiore indutuerit, ligna arcte jam cohærentia franges citius, quàm separe. Haud aliter si semel quot mensibus, aut etiam crebrius, Sacerdoti quis peccata sua aperiret, non admodum difficile foret animum avellere à commerciis pericul. sis, à cœdæ libidinis amore, ab habendi per fas nefasque cupiditate, à propensione ad inanem gloriam: nec enim vitia adhuc tenacius adhæsissent. At ubi quis expectaverit menses integros, aut annum; tam contumaciter adhærebunt, ut illa frangere possit, non evellere: tantâ inquam, cum difficultate vitam emendare, ut animi fatis ad rem tam arduam non sit habiturus.

XXVI. Denique non aliud Christiani illi Sancti agebant diutius, quàm ut orarent. *Erant perseverantes in Oratione;* eratque hoc negotium ejus diei tam proprium, ut Constantinus Imperator diem Dominicum Orationis diem appellitaret. Et verò Oratio inter præcipuos religionis & proprios actus est, quâ homo magnum DEO honorem habet; orando enim se illi subicit, fateturque se eo summè indigere, & eum omnis boni auctorem agnoscere. *Invoca me, & honorificabis me:* ait Sacer Vates. Interim ætatis nostræ Christiani rem eo reducunt, ut satis orasse sibi videantur, si Deiparæ Salutationes ad globulos inter mille animi evagationes & gestus irreverentes decurrerint: & tamen isti inter religiosiores habentur. *R. P. Segneri Christi, Instr. Tom. I.*

tur, si iis comparentur, qui ne linguâ quidem DEUM honorant. At hoc profectò nequaquam est dies feriatus sanctificare. Necesse est, dum Coronam Salutationum Deiparæ teximus, miseras nostras & inopiam eâ demissione proponere, quæ pauperem; eâ verò fiducia, quæ filium *Philipp. deceat. In omni Oratione & obsecratione, petitiones vestrae innotescant apud DEUM:* & quia eodem loco addit Apostolus, *cum gratiarum actione,* mentem quoque applicare oportet ad reputanda secum DEI beneficia, & ad modum iis respondendi; cum hoc re ipsa maximum sit obsequium, quod præstare Divinæ Majestati possumus, quòdque ipse peculiari quadam ratione à nobis exposcat. *Cultus DEI,* sic docet Magnus Augustinus, *in hoc maximè constitutus est, ut anima ei non ingrata.* Nec aliâ de causâ præcipit Ecclesia, ut feriatis diebus Christiani, Sacerdoti sacrificanti adsint; quàm ut divinæ miserationi divino illo Sacrificio gratos se exhibeant tam pro beneficio Redempti humani generis, quàm pro omnibus aliis ante, aut post illud collatis.

XXVII. Præter hæc aliquid temporis dandum est componendis Animæ rationibus, lucris cognoscendis, damnis reparandis! sic ut quisvis intima sua perscrutatus probe perpendat, quomodo utatur tempore, quod illi DEUS ut sementem æternitatis credidit. Ajunt fornicas uno aliquo mensis die (illo scilicet,

Euf. in
vite l. 4.
s. 18.

Pf. 40.
15.

cet, qui inter Lunam lumine imminutam, & denuo crescentem intercedit) feriari, eoque cessare ab omni prorsus opere, sic ut ne quidem è latibulis suis prodeant, ut (quod curiosi quidamprehendisse se existimant) cognoscant, quantum cumulârint, & sicubi opus fuerit, latibula sua reparent ac restaurent, Si ita res se habet, constitutum mihi est, pigros illos, qui res animæ penitus negligunt, interiora sua lustrant nunquam, nec unquam, quo loco sint cuncta, perferuntur, ad discendum, quid facto opus sit, ad formicam mittere: *Vade ad formicam, & piger, & disce sapientiam.*

Prov. 6
69

XXVIII. Auditores Amantissimi. Si Christiani primæ ætatis his exercitationibus totam propè dabant hebdomadam, an magnum quid erit, si plusculas factorum dierum horas vos illi distribuatis? Quæ tandem multorum infantia est, nec feriatis quidem diebus posse à labore interquiescere? Animalia quæ non dormiunt, hoc ipso produunt, se cerebro carere: *Non dormiunt, qua cerebrum non habent.* Ego non dubitabo asserere eos è Christianorum numero, qui à curis & sollicitudinibus suis nunquam interquiescant, omni iudicio, imò omni Fide destituti. His enim si non carent, feriatis diebus uterentur ad re-

Plin. l.
25, 6, 3.

etè piæque operandum, quò sic emendent malum, quod per hebdomadam operati sunt, idque & ipsi spectarent, quod DEUS & Ecclesia in ferendo hoc præcepto spectârunt. *Ut siquid negligentia per sex dies agitur, per diem Dominica precibus expietur.* En igitur quid statuere hodie vos oporteat, priusquam his parietibus pedem efferatis: reddere nimirum deinceps DEO, quod DEI est: *Reddite quæ sunt DEI DEO.* Nemo deinceps furetur illi diem, honori ejus & cultui consecratum: non profanet avaritiâ, non fœdis voluptatibus, non aliis oblectamentis vitæ, id enim aliud non foret, quàm diem ejusmodi orco consecrare: expendat id tempus in exercitationibus pietatis Christianæ, ut idoneum quisque se reddat ad illa benefici largitoris DEI dona accipienda, quæ ipse promittit cunctis, qui dies ipsi consecratos verè sanctificant, in hac primùm, dein etiam alterâ in vitâ. *Si vocaveris Sabatum delicatum, & sanctum Domini, cibabo te hereditate Jacob Patris tui.* Fuit autem hæc hereditas, *de rore cæli & de pinguedine terra.* De rore cæli quidem, propter bona cælestia, quæ alterâ in vitâ conferantur: *de pinguedine terra* autem, ob bona transeuntia, quæ hac in vitâ adjunguntur.

S. Greg.
ep. 31.

45. 1. 1.

Gen. 27.

